

Veselība, drošība un uzticēšanās: infekcijas slimību ietekme uz sabiedrības labklājību

Inga Ažiņa

RSU Veselības un sporta zinātņu fakultātes Sabiedrības veselības institūta **docente**, SIA "Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca" Ambulatorās ārstniecības centra Ambulatorās daļas "LIC" ārste **infektoloģe**, dermatoloģe, veneroloģe, SIA "Cēsu klīnika" valdes priekšsēdētāja.

14.04.2026.

Infekcijas slimības - definīcija

- Infekcijas slimības — tās ir slimības, ko izraisa patogēni mikroorganismi
- Vīrusi
- Baktērijas
- Parazīti
- Sēnītes
- Pārnesšanas ceļi
- izplatās ar gaisu, kontaktu, pārtiku, ūdeni vai kukaiņiem,
- organismā notiek infekcijas process.

Piemēri: gripa, masalas, tuberkuloze, vējbakas

Latvijā biežākās infekcijas slimības

Gripa - sezonāla vīrusu infekcija ar ikgadējiem uzliesmojumiem

COVID-19 - elpceļu infekcija ar periodiskiem viļņiem

Laima slimība - ērcu pārnēsāta bakteriāla infekcija

Ērcu encefalīts - vīrusu infekcija, izplatīta Baltijas reģionā

Tuberkuloze - hroniska bakteriāla infekcija

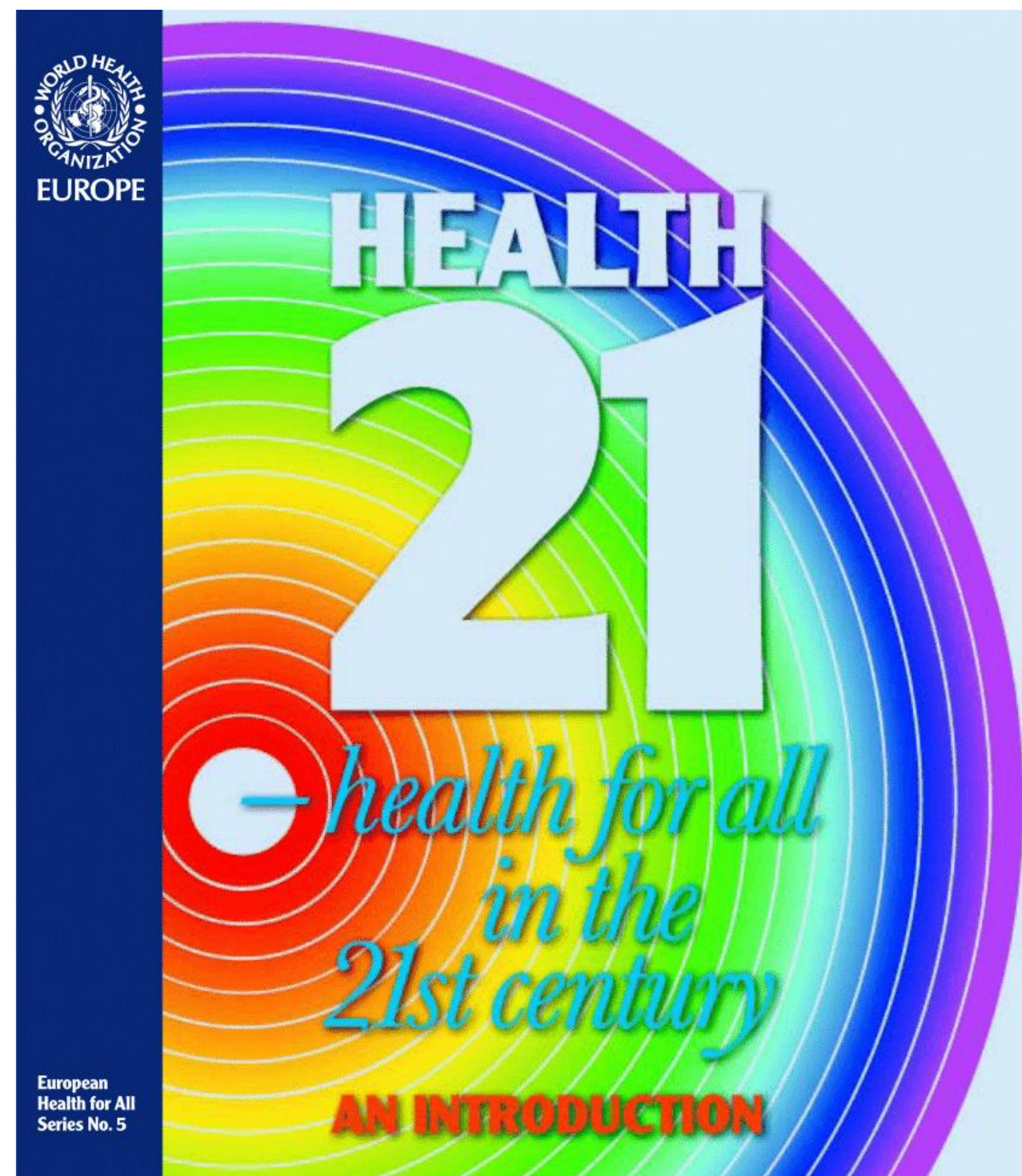
Salmoneloze - pārtikas izraisīta zarnu infekcija

Norovīrusa infekcija - bieži uzliesmojumi skolās un iestādēs

Vējbakas - izplatīta bērnu infekcijas slimība

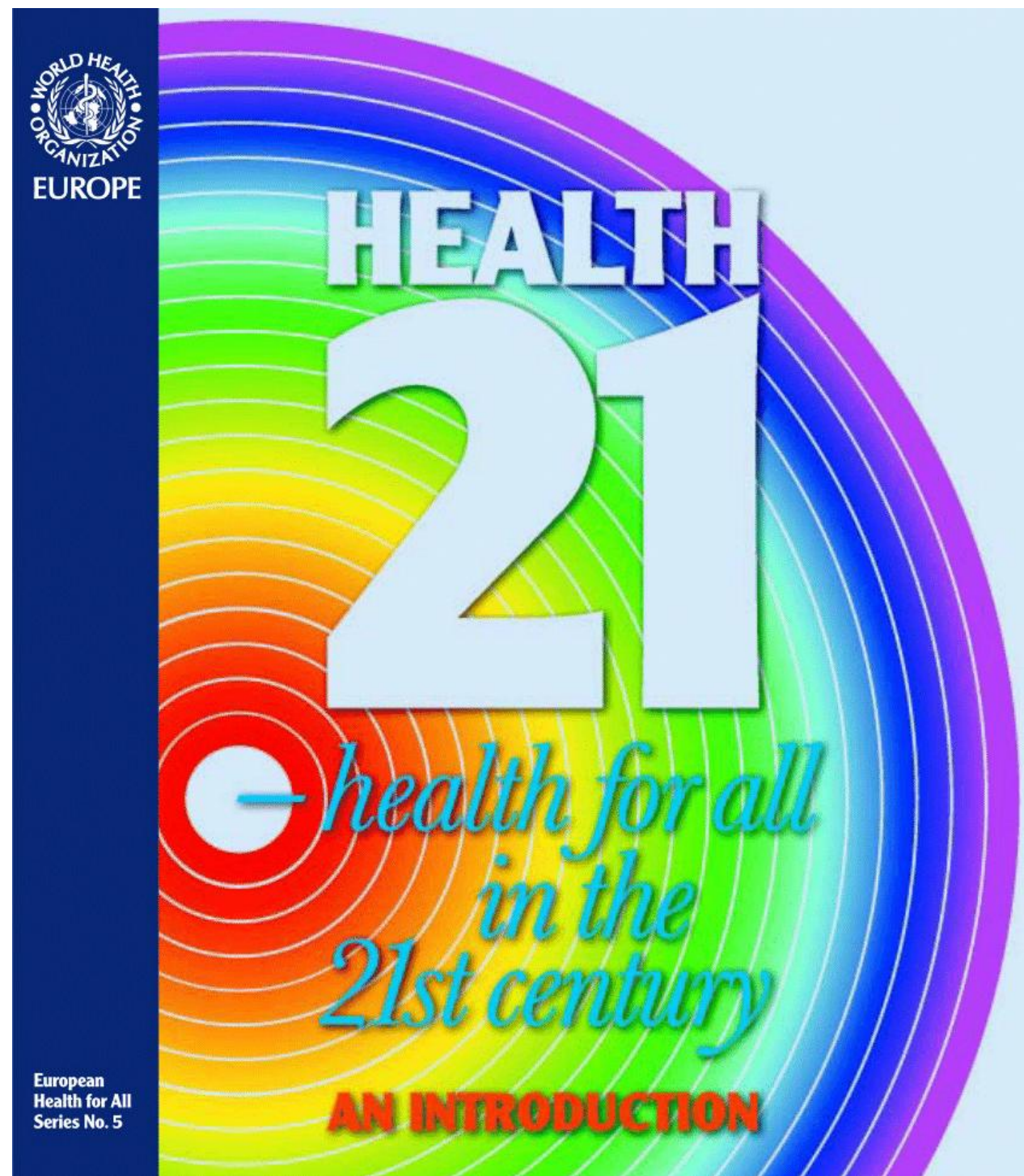
PVO dokuments «Veselību visiem 21.gadsimtā»

«21.gadsimts būs jaunu infekciju
rašanās un «vecu» infekciju
atdzimšanas laiks».

PVO dokuments «Veselību visiem 21.gadsimtā»

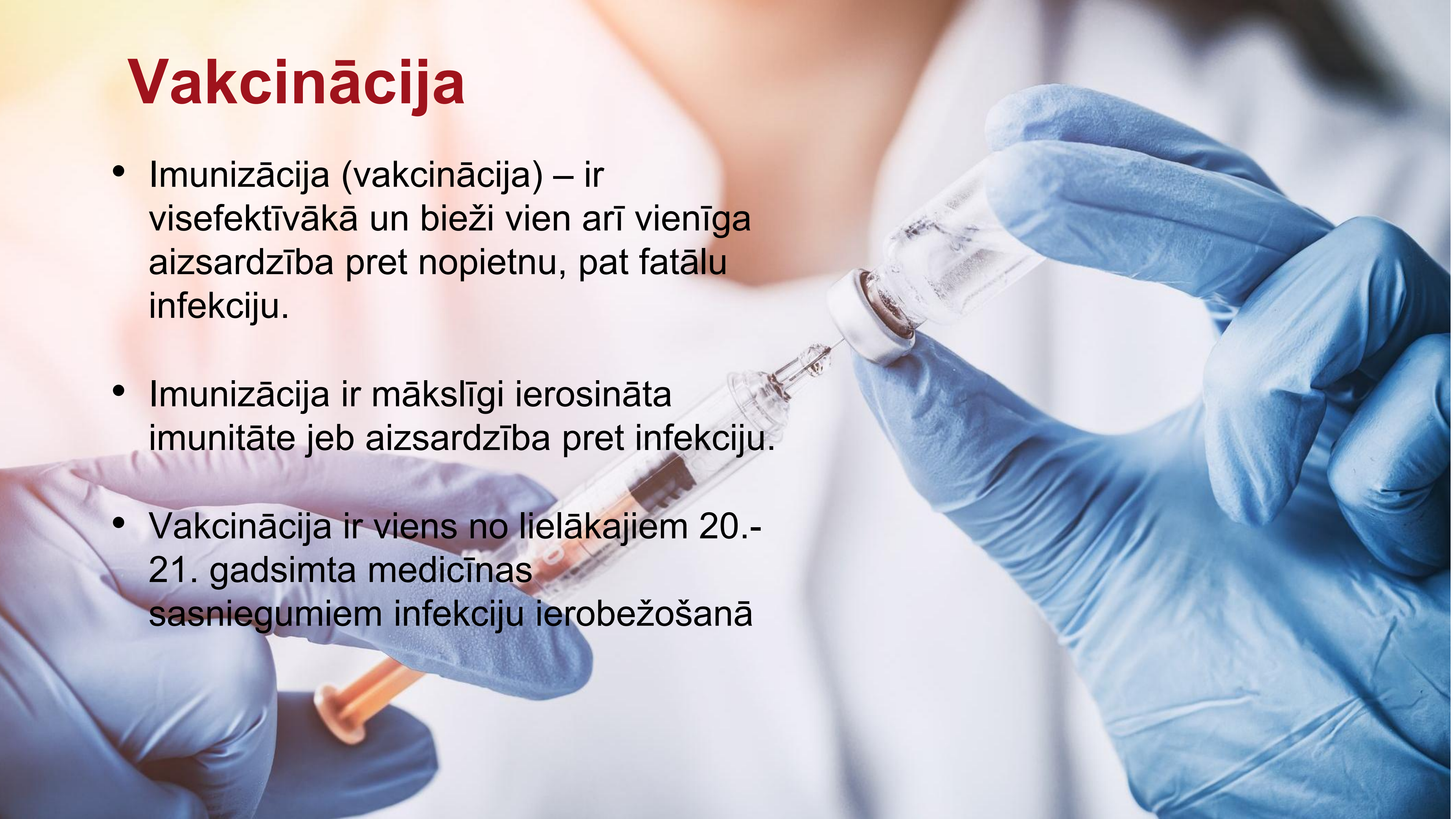
«21.gadsimts būs jaunu infekciju rašanās un «vecu» infekciju atdzimšanas laiks».

2002./2003.gads	SARS (smags akūts respirators sindroms)	ierosinātais SARS-CoV1
2009./2010.gads	Pandēmiskā gripa	ierosinātais AH ₁ N ₁ gripas vīruss
2012.gads	MERS (Tuvo Austrumu respiratorais sindroms)	ierosinātais MERS-CoV
2014.-2016.gads	Ebola vīrusinfekcijas uzliesmojums Rietumāfrikā (Sierra Leone, Kongo Demokrātiskā republika, Libērija, Gvineja)	28000 cilvēku inficēti > 11000 cilvēku miruši
2018.-2019.gads	Ebola vīrusinfekcijas uzliesmojums Kongo Demokrātiskajā republikā	2701 cilvēku inficēti no tiem, 1813 miruši
2019. gada decembris (...Augusts-Novembris)	COVID-19	ierosinātais SARS-CoV2
2022.gads aprīlis	Monkeypox	Monkeypox virus

Vakcinācija

- Imunizācija (vakcinācija) – ir visefektīvākā un bieži vien arī vienīga aizsardzība pret nopietnu, pat fatālu infekciju.
- Imunizācija ir mākslīgi ierosināta imunitāte jeb aizsardzība pret infekciju.
- Vakcinācija ir viens no lielākajiem 20.-21. gadsimta medicīnas sasniegumiem infekciju ierobežošanā

Pateicoties vakcīnām, ir ievērojami samazinājusies saslimstība ar smagām infekcijām...

bakas

poliomielīts

stingumkrampji

masalas

difterija

Latvijas vakcinācijas kalendāra evolūcija

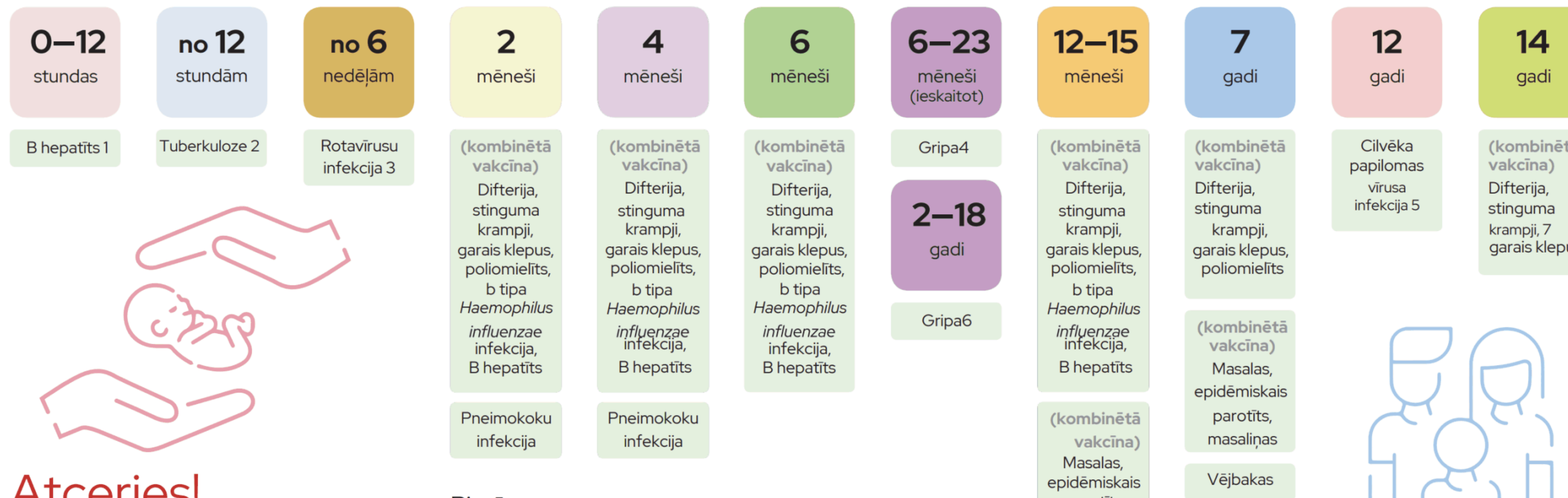
1993.g.	Kombinētā vakcīna pret masalām, masaliņām un epidēmisko parotītu (MMR) 15 mēnešu vecumā Meiteņu vakcinācija pret masaliņām (12 g.v.) Revakcinācija pret masalām – 7 g.v.
1994.g.	Vakcinācija pret b tipa <i>Haemophilus influenzae</i> infekciju (Hib)
1997.g.	Jaundzimušo vakcinācija pret B hepatītu
2001.g.	Inaktivēta poliomiēlīta vakcīna - IPV (1., 2., 3. deva)
2002.g.	Revakcinācija ar MMR (2)
2004.-2005.g.	Bezšūnu vakcīna pret garo klepu aP/kombinētās vakcīnas
2006.g.	Pusaudžu vakcinācija pret B hepatītu (14 g.v.), Inaktivēta poliomiēlīta vakcīna - IPV (4., 5., 6. deva)
2008.g.	Vakcinācija pret vējbakām
2010.g.	Vakcinācija pret pneimokoku infekciju (janvārī) un cilvēka papilomas vīrusa infekciju (septembrī)
2014.g.	Vakcinācija pret rotavīrusu infekciju (spēkā no 01.01.2015.)

Vakcinācijas kalendārā iekļautās vakcīnas Latvijā (100% apmaksātas no valsts budžeta līdzekļiem)

- Hepatīts B
- Tbc
- Masalas
- Masaliņas
- Epidēmiskais parotīts
- Difterija
- Tetanus (stingumkrampji)
- Pertusis (garais klepus)
- Hib (Haemophilus influenzae infekcija)
- Poliomiēlīts
- Vējbakas
- Pneimokoku infekcija
- Rotavīrusu infekcija
- Ērču encefalīts (bērnu vakcinācija pret ērču encefalītu Latvijas teritorijās, kur reģistrēta paaugstināta saslimstība)
- **Cilvēka papilomas vīrusa infekcija**
- Pēc saskarsmes trakumsērgas profilaktiskā vakcinācija
- Gripa

Bērnu vakcinācijas kalendārs 2025. gadā

Vakcinācijas kalendārs ir viegli lietojams - atrodi bērna vecumu un uzzini, pret kuru infekcijas slimību, atbilstošajā vecumā, bērns jāvakcinē

Atceries!

Vakcinācija ir labākais un efektīvākais veids, kā bērnu pasargāt no bīstamām un nāvējošām infekcijas slimībām!

Nevakcinētam bērnam apmeklējot sabiedriskas vietas, palielinās inficēšanās risks gan pašam, gan apkārtējiem

Ļoti svarīgi sekot līdzi vakcinācijas kalendāra ievērošanai un laikus izdarīt paredzētās vakcinācijas, lai aizsargātu bērnu pirms tas sasniedz vecumu, kad inficēšanās risks ir visaugstākais.

Atbilstošajā vecumā paredzētās vakcinācijas ir iespējams veikt vienlaicīgi un tas nemazina to iedarbību.

Piezīmes

1 Vakcīnu pret B hepatītu pirmajās 0-12 dzīves stundās ievada tikai riska grupas jaundzimušajiem (bērniem, kuri dzimuši mātēm, kuras inficētas ar B hepatītu (B hepatīta virsmas antigēna (HBsAg) pozitīvām mātēm) vai mātēm, kuras nebija pārbaudītas HBsAg klātbūtnes noteikšanai. Turpmākās vakcīnas devas ievada atbilstoši vakcīnas lietošanas instrukcijai.

2 Ja vakcinācija pret tuberkulozi tiek veikta bērnam, sasniedzot 2 mēnešu vecumu, pirms vakcinācijas tiek veikts tuberkulīna ādas tests (Mantū reakcija), lai izslēgtu iespējamo bērna inficēšanos ar tuberkulozi.

3 Vakcinācijas kurss pret rotavīrusu infekciju ietver divas vai trīs vakcinācijas atbilstoši esošās vakcīnas lietošanas instrukcijai.

4 Vakcinācija pret gripu sešus līdz 23 mēnešus (ieskaitot) veciem bērniem.

5 Valsts apmaksāta vakcinācija pret cilvēka papilomas vīrusu pieejama gan meitenēm (12-17 gadu vecumā), gan zēniem (12-17 gadu vecumā).

6 Vakcinācija pret gripu bērniem vecumā no 2 līdz 18 gadiem, kuri pieder pie šādām veselības riska grupām: bērni ar hroniskām plaušu slimībām, hroniskām kardiovaskulārām slimībām neatkarīgi no to cēloņa, hroniskām vielmaiņas slimībām, hroniskām nieru slimībām, bērniem ar imūndeficītu, bērniem, kuri saņem imūnsupresīvu terapiju, kuri ilgstoši saņem terapiju ar *ac. acetylsalicylicum*.

7 Ik pēc 10 gadiem vakcinācija pret difteriju, stinguma krampjiem.

Ja Jums radās jautājumi par bērna vakcināciju, iesakām vērsties pie ģimenes ārsta.

Vakcinācijas kalendārā iekļautās vakcinācijas par valsts budžeta līdzekļiem pienākas ikvienam bērnam, arī tad, ja viņš nav bijis vakcinēts savlaicīgi (medicīnisku vai citu iemeslu dēļ).

Slimību profilakses un kontroles centrs

SIA «RAKUS» stacionāra «Latvijas Infektoloģijas centrs» Vakcinācijas kabinetā pieejamās vakcīnas

Maksas pakalpojums (1)

1. Vakcīna pret **ērču encefalītu** (*TicoVac*) – gan pieaugušajiem, gan bērniem
2. Vakcīna pret **A hepatītu** (*Havrix*) – gan pieaugušajiem, gan bērniem
3. Vakcīna pret **B hepatītu** (*Engerix*)
4. Vakcīna pret **A un B hepatītu** (*Twinrix*) - kombinēta
5. Vakcīna pret **vēdertīfu** (*Typhim Vi*)
6. Vakcīna pret **dzelteno drudzi** (*Stamaril*)
7. Vakcīna pret **epidēmisko parotītu, masalām, masaliņām** (*MMRVaxPro*)

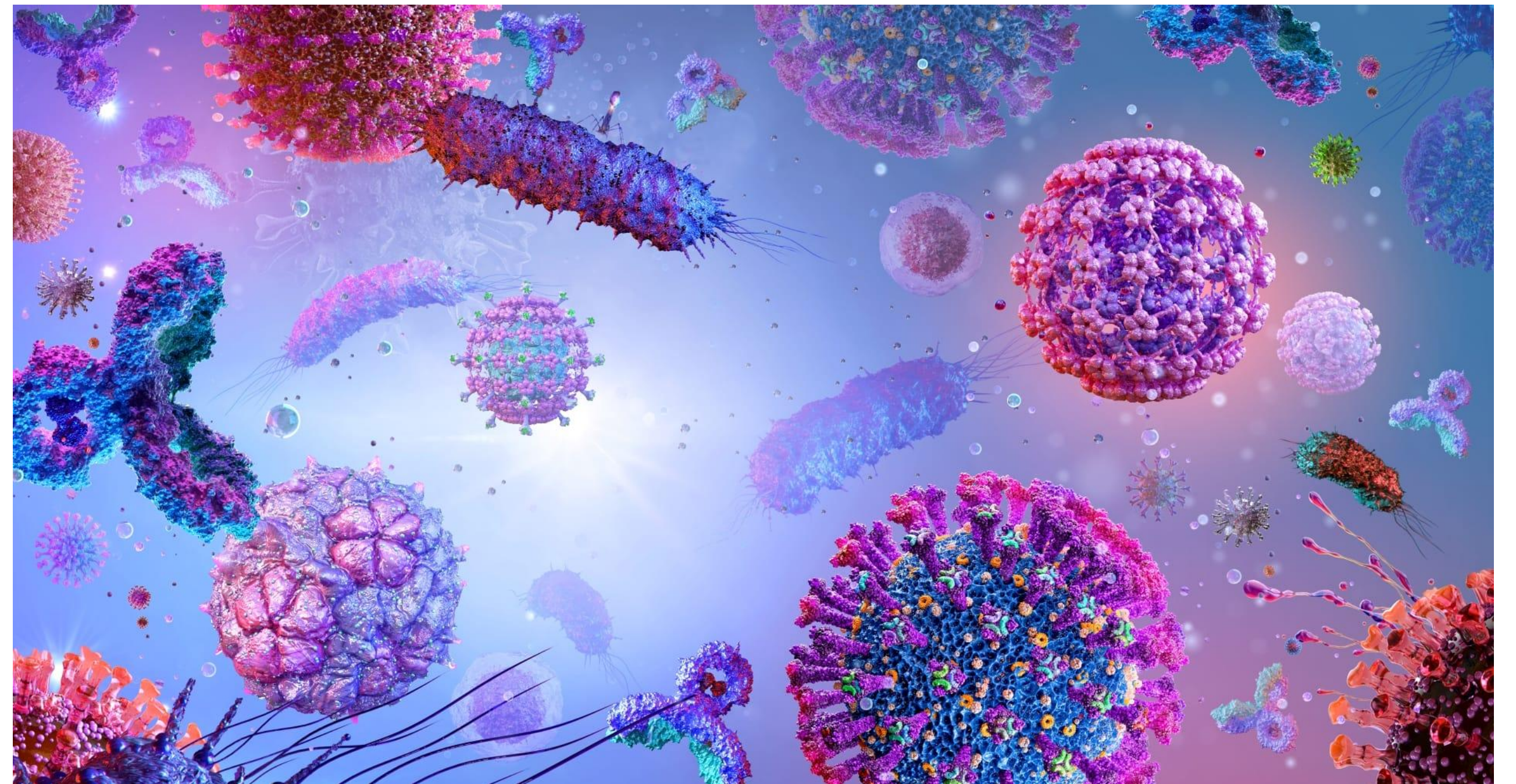
SIA «RAKUS» stacionāra «Latvijas Infektoloģijas centrs» Vakcinācijas kabinetā pieejamās vakcīnas

Maksas pakalpojums (2)

8. Vakcīna pret **cilvēka papilomas vīrusu** (*Gardasil 9*)
9. Vakcīna pret **vējbakām** (*Varivax*)
10. Vakcīna pret **meningokoku infekciju** (*Nimenrix*)
11. Vakcīna pret **pneimokoku infekciju** (*Prevenar 20, Capvaxive 21*)
12. Vakcīna pret **difteriju, stingumkampjiem, garo klepu** (*Adacel*)
13. Vakcīna pret **trakumsērgu** (*Verorab*)
14. Vakcīna pret **gripu** (*Influvac Tetra*)

Infekcijas slimību ietekme uz veselību

- **Saslimstība**
- **Mirstība**
- **Ilgtermiņa sekas**
- **Garīgā veselība**

Ekonomiskā ietekme

- **IKP kritums**
- **Bezdarbs**
- **Veselības izdevumi**

Sociālā ietekme

- **Attālinātas mācības**
- **Sociālā izolācija**
- **Nevienlīdzība**

Uzticēšanās sabiedrībā

- Valdībai
- Mediķiem
- Zinātnei

Vakcinācijas līmenis Latvijā

- Primārā vakcinācija
- Balstvakcīnas
- Bērnu vakcinācija

Dezinformācijas ietekme

- Sociālie mediji
- Nepatiesa informācija
- Sabiedrības bailes

Veselības drošība

- Epidēmijas risks
- Sistēmas noslodze
- Gatavība krīzēm

Veselības aprūpes sistēma

- Slimnīcu kapacitāte
- Personāls
- Intensīvā aprūpe

Profilakses pasākumi

- Vakcinācija
- Higiēna
- Testēšana

Sabiedrības līdzdalība

- Atbildība
- Solidaritāte
- Informētība

Psiholoģiskā ietekme

- Stress
- Trauksme
- Izolācija

Izglītības loma

- Veselības pratība
- Kritiskā domāšana

Digitālās tehnoloģijas

- Datu analīze
- Telemedicīna

Starptautiskā sadarbība

- ES sadarbība
- PVO

Sabiedrības labklājība

- **Veselība**
- **Drošība**
- **Stabilitāte**

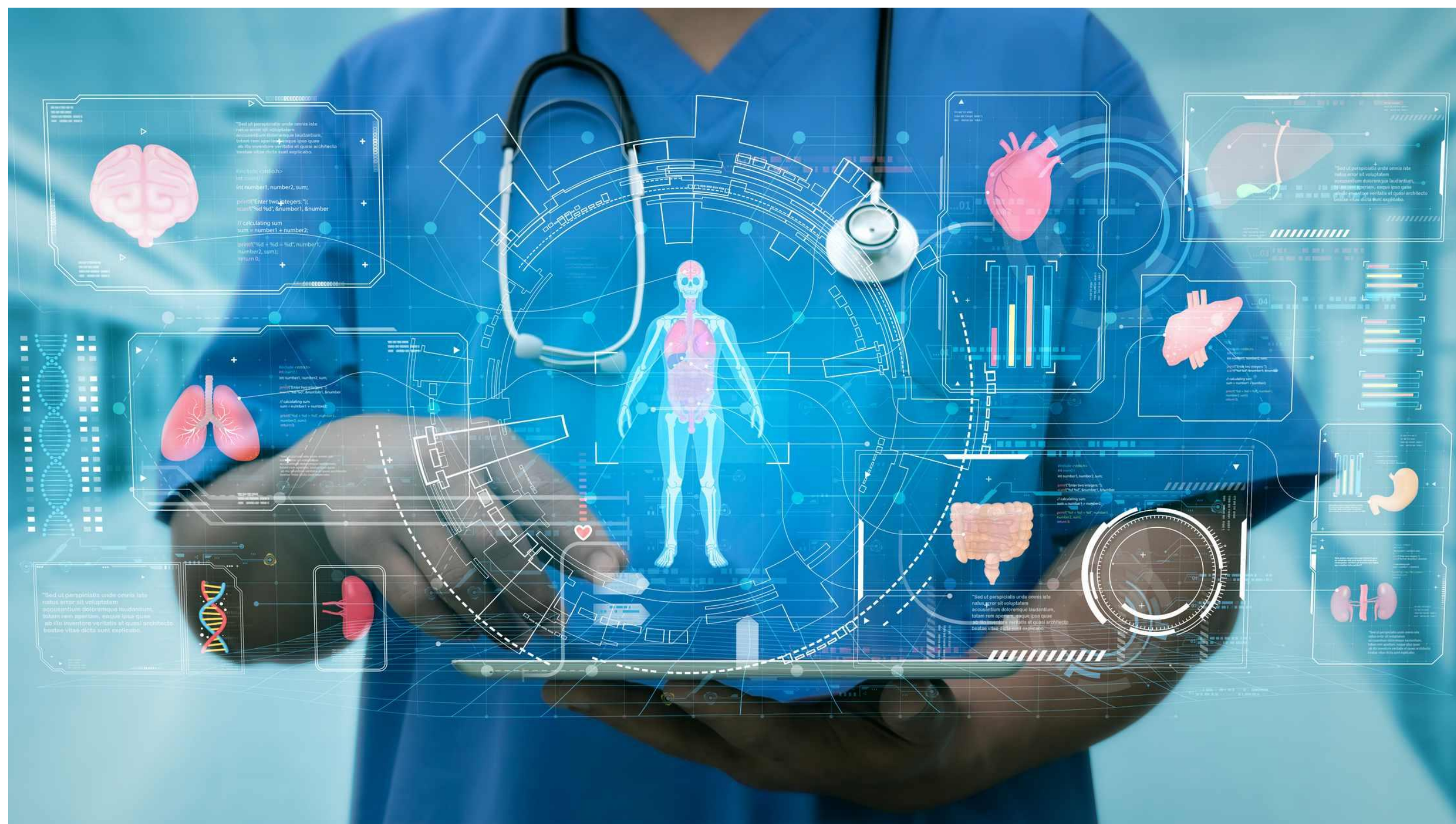
Risinājumi

- **Profilakse**
- **Izglītība**
- **Investīcijas**

Nākotnes izaicinājumi

- **Jaunas pandēmijas**
- **Antimikrobiālā rezistence**

Secinājumi

- Infekcijas ietekmē sabiedrību
- Uzticēšanās ir svarīga
- Būtiska loma profilaktiskiem pasākumiem

**Labāk vakcinēts
un sveiks, nekā
saslimis un
beigts**

Pasaulē,
kurā spīd
mīlestība,

vienmēr
ir silti!

Juris Rubenis

Tikai komandā ir spēks!

Paldies par uzmanību!

